

# CO-SCHAP IN DEELTIJD

*Nieuwe regeling wordt in september ingevoerd*

Vanaf komend studiejaar kunnen studenten die zwanger zijn of zorgtaken voor eigen kinderen hebben, het co-schap in deeltijd volgen. Dat heeft voor de studenten, de opleiders en de faculteit de nodige consequenties. Het Landelijk Overleg Co-Assistenten en het KNMG-Studentenplatform volgen de ontwikkelingen op de voet.

PIETER POSTEMA C.S.

**H**et volgen van co-schappen in deeltijd was tot voor kort niet of beperkt mogelijk.

Begin 2004 vroeg een co-assistent van het Vrije Universiteit medisch centrum (VUmc) deeltijdco-schappen aan in verband met haar zwangerschap.<sup>1</sup> Dit werd in eerste instantie afgewezen omdat er geen goede regeling was die het in deeltijd volgen van co-schappen, in haar situatie, mogelijk maakte. Uiteindelijk is voor deze co-assistent een aparte regeling getroffen.



Naar aanleiding van deze casus is de mogelijkheid voor deeltijdco-schappen bij zwangerschap of een zorgtaak besproken in het landelijk overleg van onderwijsdirecteuren van de medische faculteiten (OCG) en het Discipline-overlegorgaan Medische Wetenschappen (DMW). De onderwijsdirecteuren trokken het zich aan dat in de geldende rege-

lingen geen rekening werd gehouden met zwangerschap of zorgtaken.

## ADVIES

Het DMW vroeg advies aan de Commissie Gelijke Behandeling (CGB). De CGB is een onafhankelijk landelijk college, dat adviseert en klachten behandelt over de naleving van de gelijkebehandelings-

## ‘IK HAD ME BETER ZIEK KUNNEN MELDEN’

*In het VUmc konden co-assistenten - bij wijze van proef - het afgelopen studiejaar hun co-schappen al in deeltijd doen. Drie co's vertellen over hun ervaringen.*

**M**athijn de Jong (31, zoontje van drie jaar) doet zijn co-schappen in deeltijd, maar veel extra privé-tijd heeft hij niet nodig. Volgens een tamelijk ingewikkeld rooster is hij één dag in de maand vrij en mag hij om de week op donderdag en vrijdag om half zes naar huis, ‘om Stijn van de crèche te kunnen halen.’ Vanwege het werk van zijn vrouw, die verpleegkundige is, kan hij ook niet op alle tijden diensten draaien.

In de vier co-schappen die hij inmiddels achter de rug heeft, waaronder drie grote, leverde De Jongs werkschema nauwelijks problemen op. Alleen het co-schap chirurgie, in een perifere ziekenhuis in Amsterdam, verliep wat moeizaam. Niet door de houding van de medische staf, integendeel: die was enthousiast. Maar de administratie keek er vreemd tegenaan dat ook een man tijd vrijmaakt om voor zijn kind te zorgen. En dat was merkbaar, zegt De Jong: ‘Het ging wel eens mis. Was het weer zo geregeld dat er tijdens een weekenddienst geen co-assistent was. Niet echt een ramp voor het ziekenhuis, maar de dokters spraken mij er wel op aan. Dan zei ik maar dat er niets aan de hand was geweest als er beter was gepland.’

Bij co-schappen die tien weken duren, zoals interne geneeskunde, chirurgie en kindergeneeskunde, mist De Jong twee dagen. Die moet hij inhalen door per co-schap een volle week extra te werken: ‘Zo kreeg ik dat opgelegd.’ Lastig is ook dat hij omwille van zijn zoontje alleen in Amsterdamse ziekenhuizen wil worden ingeroosterd, niet elders: ‘Daardoor sluiten de co-schappen niet goed op elkaar aan en duren ze bij elkaar nog weer wat langer.’

De Jong is blij dat parttime werken mogelijk is. Maar een beetje wrang is het ook: ‘Als je van tevoren zegt dat je er een paar dagen niet zult zijn, moet je die dagen inhalen, en meer dan dat. Bij ziekte hoeft dat niet. Ik had me dus ook een dag in de maand ziek kunnen melden en af en toe gewoon om half zes het pand kunnen verlaten. Achteraf vraag ik me af of dat niet beter was geweest. Maar zo zit ik nu eenmaal niet in elkaar.’ >>



De regeling kan weerstanden oproepen bij veel medisch specialisten die een deeltijdco-schap moeten aanbieden.

wetgeving. Hiertoe behoren meerdere wetten en besluiten op grond waarvan de commissie uitspraak doet bij klachten.

De CGB heeft zich vervolgens gebogen over de vraag of deze wetgeving ertoe verplicht bij de co-schappen rekening te houden met zwangerschap of zorgtaken van studenten. Hierbij kwam aan de orde of deze studenten zouden worden benadeeld op basis van direct onderscheid, zoals zwangerschap, of indirect onderscheid, zoals ouderschap. Daarnaast heeft de commissie zich ook de vraag gesteld of het voor het behoud van de kwaliteit van het onderwijs noodzakelijk is dat de co-schappen in voltijd moeten worden doorlopen.

Op grond van haar overwegingen adviseerde de CGB om deeltijdco-schappen mogelijk te maken, opdat zwangere co-assistenten en co-assistenten met zorgtaken beter in staat zouden zijn om de opleiding te volgen. Zij gaf daarbij aan dat de universiteiten verantwoordelijk

zijn voor de wijze waarop de co-schappen zijn ingericht, dus ook wanneer de co-assistenten in affiliatieziekenhuizen zijn geplaatst.<sup>2</sup> Het DMW heeft dit advies overgenomen in de vorm van een individueel programma op maat voor co-assi-

### *Individueel programma op maat*

stenten die zwanger zijn of zorg dragen voor eigen kinderen. Het programma zal ingaan bij aanvang van het komende studiejaar.

#### **WEERSTAND**

Het is te verwachten dat deze regeling in het hele land weerstand zal oproepen bij een belangrijk deel van de specialisten

die een deeltijd co-schap moeten aanbieden, vergelijkbaar met de invoering van deeltijdwerken voor specialisten en arts-assistenten in opleiding. De twee kernpunten van de discussie zullen dezelfde zijn: Kan met een deeltijdbaan een goede kwaliteit van zorg worden geleverd? Kan met een deeltijdopleiding het vak goed worden geleerd?

Het Landelijk Overleg Co-Assistenten (LOCA) en het KNMG-studentenplatform delen de zorgen maar zijn ervan overtuigd dat het antwoord op beide vragen positief is. Het DMW gaat ervan uit dat deeltijdco-schappen wettelijk mogelijk moeten zijn bij zwangerschap of zorgtaken en ook vanuit kwalitatief oogpunt ziet het geen bezwaar.

De faculteiten en de opleiders zullen dit moeten waarmaken. Het voorkomen van zwangerschap of zorgtaken bij geneeskundestudenten (jaar één tot en met zes), en dus de mogelijke impact van deze regeling voor de opleiders, >>



<< schatten de studieadviseurs met een aanzienlijke spreiding op twintig tot dertig in totaal per faculteit.<sup>3</sup>

#### VERLENGEN

Het deeltijdco-schap zal de opleiding naar rato verlengen om dezelfde ervaring op te doen als tijdens co-schappen in voltijd. Voor de co-assistenten kan dit vergaande financiële gevolgen hebben. Met de plannen voor 'leerrechten' van staatssecretaris Rutte van Onderwijs zijn de gevolgen voor de hoogte van het collegegeld echter nog niet goed te overzien.<sup>4</sup>

De kwaliteit van de co-schappen moet gewaarborgd zijn. De ontwikke-

ling van competenties en het eindniveau van de deeltijdco-assistent moeten hetzelfde zijn als bij de voltijders. Iedere co-assistent zal bovendien, in het kader van professioneel gedrag, de inhoud van zijn of haar bekwaamheid moeten blijven bewaken.<sup>5</sup> Het is dus van belang dat er voldoende leermomenten mogelijk zijn. Het kan daarbij ook niet zo zijn dat een deeltijdco-assistent stelselmatig een bepaald leermoment mist. Iedere co-assistent moet ook enkele avond- en nachtdiensten draaien om vertrouwd te raken met de specifieke problematiek die zich met name 's avonds en 's nachts voordoet. Ook is het soms nodig dat ze aanwezig blijven totdat het leermoment

volledig is. De deeltijdco-assistent zal, net als iedere andere co-assistent, flexibiliteit moeten tonen om die bijzondere leermomenten mee te maken die de opleiding kleur, smaak en inhoud geven.

#### OPLEIDERS

Voor de opleiders zal het deeltijdco-assistentenschap grote veranderingen met zich brengen. De deeltijdco-assistent zal sommige dagen of dagdelen niet op de afdeling, operatiekamer of polikliniek aanwezig zijn en de stageperiode zal langer duren. Dit vraagt om een goede afstemming met de roosters van alle co-assistenten die op dat moment hetzelfde co-schap lopen.

Bovendien moet de opleider zich bewust zijn van zijn of haar persoonlijke mening ten aanzien van werken, opleiding of co-schappen in deeltijd, en professioneel met deze nieuwe ontwikkeling willen omgaan. De begeleiding, feedback en beoordeling van de deeltijdco-assistenten mogen niet op een persoonlijke mening zijn gebaseerd.

Van de opleiders wordt waarschijnlijk een nog grotere inzet verlangd dan ze nu al leveren, met name voor het onderwijs en de begeleiding ten aanzien van professioneel gedrag. Ook deeltijdco-assistenten zullen door de opleider regelmatig moeten worden beoordeeld op hun competenties.<sup>5</sup>

#### FACULTEITEN

De faculteiten zullen de deeltijdco-schappen goed moeten faciliteren, zowel voor de co-assistenten als voor de opleiders. Naast de informatievoorziening van alle partijen en de wijzigingen die moeten worden aangebracht in de onderwijs- en examenregeling (OER), is het bijvoorbeeld ook nodig om de financiering van de co-schappen te bekijken.

De aanvragen voor deeltijdco-schappen eisen een kritische beoordeling en er moeten regelingen komen voor bijvoorbeeld kinderopvang en reiskosten. Er moet een aparte klachtenprocedure worden opgezet en de kwaliteit van de co-schappen moet bewaakt blijven.

#### RICHTLIJNEN

Het LOCA en het KNMG Studentenplatform ondersteunen het beleid van het OCG/DMW ten aanzien van de deeltijdco-schappen.

### 'SOMMIGE CO'S ZIJN EEN BEETJE JALOERS'

Oscar Debats (30) zorgt iedere woensdag voor zijn tweejarig dochtertje - reden dat hij graag parttime wilde werken. Inmiddels heeft hij twee co-schappen achter de rug.

Bij interne geneeskunde werkte hij in plaats van tien, dertien weken: acht op de afdeling en vijf op de poli. Het gaf weinig problemen: 'In het eerste co-schap ben je nog niet zo productief. Andere co's hoefden dus niet harder te werken op de dag dat ik er niet was. Sommigen waren een beetje jaloers. Die wilden ook wel parttime werken, maar als je geen kinderen hebt kan dat niet.'

De artsen reageerden verdeeld: 'De aios met wie ik het meest te maken had, vond het maar niks. Ik zou er nooit goed in kunnen komen als ik telkens een dag vrij was, zei hij. Anderen vonden het wel mooi dat ik het zo deed. Maar die hadden makkelijk praten, want ze hadden minder direct met mij te maken.'

Het co-schap chirurgie besloot hij, tegen de al gemaakte afspraken in, toch fulltime te doen. Debats: 'Een collega had daar negatieve reacties gekregen toen ze vertelde dat ze een kind had. Alsof je moet kiezen voor de geneeskunde, voor het beroep. Ik had geen zin in zo'n sfeer. Het is toch al een zwaar co-schap, met lange werktijden en veel diensten. Gelukkig kon familie die tien woensdagen voor onze dochter zorgen.'

Achteraf bezien was hij blij met zijn besluit. Want het co-schap chirurgie is toch al verbrokkeld: twee weken oncologie, een week vaatchirurgie, een week nachtdienst, een week urologie, orthopedie en dan nog twee weken poli en twee weken SEH: 'Van al die stukjes had ik dan één, soms twee dagen gemist. Die had ik daarna moeten inhalen, maar dat was wel heel lastig geworden.' Bovendien is de zorg strak georganiseerd: 'Als je een patiënt op dinsdag opneemt, wordt die woensdag geopereerd. En men verwacht dat je daarbij bent. Interne is makkelijker. Een patiënt die ik woensdag niet kon zien, was er donderdag ook nog wel.'

Debats vertrouwt erop dat hij de komende co-schappen weer in deeltijd kan doen. Helemaal zeker is hij niet: 'Het is allemaal geregeld en iedereen is akkoord, maar de afdelingen weten nog niet wat het in de praktijk betekent. Kleine co-schappen als KNO en oogheelkunde duren maar twee weken en hebben een strak programma, deels ook op woensdag. Die dagen zal ik dus missen. Hoe ik dat oplos, zie ik dan wel weer.' Misschien nog een keer kiezen voor voltijd? 'Hopelijk niet. Ik heb mijn vriendin beloofd dat ik voortaan vasthoud aan parttime werken. Ik doe m'n best.' >>



## ‘DIE VRIJE DAG IS EEN RUSTPUNT VOOR HET GEZIN’

Ik ben elke woensdag vrij. Ik vind dat ideaal, een rustpunt voor mij en mijn man, en fijn voor mijn zoontje van veertien maanden. Die gaat twee dagen naar de crèche van de VU en twee dagen naar oma, maar kan met deze regeling toch één dag per week met zijn eigen speelgoed spelen.’ Majid Baraya (24) is bezig met haar derde co-schap aan het VUmc, neurologie. Net als het co-schap interne geneeskunde doet zij het in deeltijd: ‘Het is al bij al toch een zware tijd, psychisch, lichamenlijk en ook sociaal. Daarom is die dag vrij zo prettig. Kan ik rustig achter de boeken zitten of een presentatie voorbereiden als dat nodig is. En schoonmaken en koken. Mijn man helpt mee, maar er zijn toch dingen waarmee je al snel een dag bezig bent.’

De reacties van de medische staf zijn, een enkele uitzondering daargelaten, positief. Ook zelf vindt ze dat co-schappen heel goed in deeltijd zijn te doen, zeker de grotere: ‘Een klein co-schap als oogheelkunde heb ik voltiijds gedaan. Want in deeltijd moet je op twee weken co-schap een volle week extra werken. Dat vind ik relatief erg veel.’ Co-schappen van tien weken, zoals interne geneeskunde en heelkunde, duren in deeltijd twee weken langer, en dat vindt zij acceptabel: ‘Die móet ik ook wel parttime doen, want het is moeilijk voor tien weken een oppas te vinden.’

In de praktijk vindt Baraya het niet vervelend telkens één dag te moeten missen: ‘Als ik op de poli werk, maakt het niet uit, want daar komen toch telkens nieuwe patiënten. Op de afdeling is dat anders, daar kan die dag iets met een patiënt gebeuren waar je dan niet bij bent. Daarom vraag ik er donderdags altijd naar: Wat is er gebeurd? Wie is er weg?’ Bij neurologie heeft zij een afspraak gemaakt met een collega: ‘Als er dinsdag een patiënt wordt opgenomen van wie zeker is dat hij woensdag naar de OK gaat, dan doet zij die opname en doe ik die dinsdag andere dingen. Dat gaat goed.’

Baraya is blij dat het VUmc parttime werken mogelijk maakt: ‘Op mijn beurt probeer ik zo flexibel mogelijk te zijn. Dat ze bij de planning niet achteraf kunnen zeggen: “We hebben hier iemand gehad, die was zo lastig!”’ << JV

Beide vinden wel dat er ruime aandacht moet komen voor de begeleiding van de co-assistenten en de opleiders en voor de borging van de kwaliteit, inhoud en beoordeling van de co-schappen. Daar zijn duidelijk omschreven richtlijnen voor nodig en de faculteiten zullen hierop moeten toezien.

De nieuwe regeling voor deeltijdco-schappen opent tevens de discussie over de mogelijkheid van deeltijdco-schappen voor degenen met zorgtaken voor anderen dan eigen kinderen of met een (tijdelijke) functiebeperking. ■

drs. P.G. Postema,  
co-assistent VUmc, oud-voorzitter Co-Raad VUmc

mw. drs. S.A.H.M. van den Tillaart,  
co-assistent LUMC, voorzitter  
KNMG-Studentenplatform

drs. R.B. Takkenberg,  
co-assistent AMC, voorzitter LOCA

mw. dr. J.A.A.M. van Diemen-Steenvoorde,  
kinderarts, directeur onderwijsinstituut VUumc

mw. mr. A.K. de Jongh, beleidsmedewerker CGB,  
adviseerde bij de samenstelling van dit artikel

Correspondentieadres: [pg.postema@gmail.com](mailto:pg.postema@gmail.com)

### Referenties

1. Co-Raad VUmc. Co-schap en zwangerschap, mag dat? 2004. <http://www.co-raad.nl/CoRaadKlachten.htm>. 2. Commissie Gelijke Behandeling. Advies inzake het combineren van co-schappen met zwangerschap en zorgtaken. CBG-advies/2004/07. <http://www.cgb.nl/aps/adviezen.asp>. 3. Postema PG. Inventarisatie bij studieadviseurs van vier geneeskundefaculteiten. Schatting van het aantal geneeskundestudenten die zwanger zijn of een zorgtaak hebben; gemiddelde aantal per studiejaar of totaal aantal (jaar één tot en met zes): LUMC (5 bekende gevallen in totaal), AMC (3 à 4 per studiejaar), VUmc (20-30 in totaal), UMCU (55 in totaal). 4. Tillaart SAHM van den. Hoeveel moeten er nog komen? Medisch Contact 2005; 60 (13): 549. 5. Postema PG, Rijken JJ, Janssen KW, Luijk SJ van. Onprofessioneel gedrag; verantwoordelijkheid ligt niet bij de co-assistent alleen. Medisch Contact 2004; 59 (50): 1986-9.

### SAMENVATTING

- Per september 2005 zal het mogelijk zijn voor geneeskundestudenten die zwanger zijn of die zorgtaken hebben voor eigen kinderen om de co-schappen in deeltijd te volgen.
- Alvorens het zover kwam, heeft het Disciplineoverlegorgaan Medische Wetenschappen (DMW) hierover het advies gevraagd van de Commissie Gelijke Behandeling (CGB) en de aanbeveling van de commissie overgenomen.
- Het Landelijke Overleg Co-Assistenten (LOCA) en het KNMG-Studentenplatform ondersteunen het nieuwe beleid. Beide benadrukken wel dat er ruime aandacht moet worden besteed aan de begeleiding van co-assistenten en opleiders en aan de kwaliteitsborging van de co-schappen.

Links naar adviezen en relevante websites over dit onderwerp vindt u via:  
[www.medischcontact.nl/dezeweek](http://www.medischcontact.nl/dezeweek)

